

ROBERT GUTTMANN – PRAŽSKÝ POUTNÍK Nová výstava od 7. listopadu 2019 v Židovském muzeu v Praze

Praha 29. října 2019 – Židovské muzeum v Praze připravilo pro příznivce výtvarného umění výstavu ROBERT GUTTMANN – PRAŽSKÝ POUTNÍK, již lze v muzejní Galerii Roberta Guttmanna navštívit od 7. listopadu 2019.

“Pouze ti, kteří přijdou po nás, ocení správně tvůrce děl, kterým se namnoze z hlouposti a ignorantství nerozumělo, nebo rozumět nechtělo. Volnou cestu odvážným!”

Robert Guttmann, 1932

Robert Guttmann sám sebe označoval za „stoupence moderny, ale s nuancí k realismu, ano akurátnosti.“ V umění odmítal požadavek reprodukce a hájil své právo na vlastní tvůrčí projev. Stejně přirozeně hájil i právo na vlastní názor a způsob života: „Byl jsem vždycky samorost a nechtěl jsem uznávat autority a nechat se někým ovlivňovat, byl jsem odjakživa stále na celé čáře opozičník...“ Nepochybně byl inteligentní a v mnoha směrech talentovaný, současně trpěl od dětství pro svůj neobvyklý zjev a nesnadno srozumitelný projev ve škole nepochopením a posměchem, často s antisemitským podtextem. Od mládí dával přednost v okolí rodné Sušice toulkám přírodou, s láskou ke květinám a zvířatům.

Se svým hendikepem Guttmann ale statečně bojoval. Jako patnáctiletý se po příchodu do Prahy věnoval střídavě sportu, umění, dokonce i zpěvu. Uvažoval o kariéře kantora v synagoze. Všechny jeho zájmy ale zatlačilo do pozadí setkání s právě vznikajícím židovským národním hnutím. Sionismus se stal největší událostí jeho života. O dva roky později, v roce 1897, už se hrdě pěšky vypravuje na první sionistický kongres do Basileje. Později uvítal také vznik Československa a stal se velkým ctitelem presidenta T. G. Masaryka a jeho myšlenek. Místo kupeckého povolání a proti vůli otce dal přednost nejistému povolání umělce. Právě z jeho generace ostatně pocházela řada umělců, kteří se významně podíleli na zrodu moderních uměleckých forem a životního stylu. U nás k nim patřili mj. židovští malíři Alfred Justitz, Jiří Kars, Eugen Kahler, Max Horb nebo Bedřich Feigl, ale také většina literátů z generace Franze Kafky a Maxe Broda.

Na počátku 20. století se stal nápadnou postavou pražského života. Pozornost budil svým výrazným zjevem – husté tmavé vlasy, zatočený knír, vystupující habsburská brada a sionistický odznak na prsou poutaly pozornost Pražanů stejně jako jeho výstřední umělecké oblečení a naivní podobizny a karikatury. Své obrázky a portréty Robert Guttmann kreslil po kavárnách a barech nebo přímo na ulici a prodával je bez smlouvání za několik korun komukoli, kdo o ně projevil zájem. Sotva kdo jim však ale tehdy přisuzoval skutečnou uměleckou hodnotu. Pozornost vzbuzovaly leda pro svou výstřednost a nekonvenčnost. Snad proto se asi jeho obrazů, kreseb a karikatur, kterých u kavárenského stolků a na svých cestách nakreslil jistě stovky, tak málo zachovalo. Byly určeny pro chvilkový účel a pobavení, jejich přehnaná výrazovost byla pokládána za neumělost a diletantství. Z dnešního hlediska lze Roberta Guttmanna označit za naivního umělce, jeho tvorba je blízká tvorbě dětí a primitivů, ale současně také řadě moderních expresionistů. Maloval osoby a místa, která mu byla blízká, zvláště působivé jsou jeho obrazy z rodinného života nebo z oslav židovských svátků, které nám dávají nahlédnout do jeho citlivé duše a vyznařují magickou atmosféru posvátnosti.

Robert Guttmann se ale nikdy nestal etablovaným umělcem, neměl vlastní ateliér ani trvalé bydliště. V létě se vypravoval na dlouhé pochody na sionistické kongresy, nebo do lázeňských středisek. Často býval hostem u svých “mecenášů”, jako byl např. ředitel Východoslovenského muzea v Košicích dr. Josef Polák. Později mu pražská židovská obec poskytla trvalé ubytování v nadačním domě manželů Lämmlových. Svůj pokoj Robert Guttmann považoval za muzeum, kde měl uložen celý archiv nejrůznějších výstřižků, cestovních deníků a desítky amatérských fotografií, zachycujících ho s jeho obrazy nebo uprostřed nejrůznější společenských událostí.

Po okupaci Guttman ztratil přátelský svět, ve kterém byl zvyklý žít. Byl zařazen do prvního transportu, který byl z Prahy vypraven 16. října 1941 do Lodže. Život v lodžském ghettu byl pro tohoto světooběžníka, který pěšky prošel křížem krážem půl Evropy, nesnesitelný – propadl prý naprosté apatii, nemluvil, pouze v podpaží svíral své kreslířské desky. Po pěti měsících v lodžském ghettu Robert Guttman zemřel 14. března 1942 hladem a vyčerpáním.

Za svého života se Guttman dočkal jediné větší výstavy v roce 1928, kdy u příležitosti 10. výročí vzniku Československé republiky vystavil v prostorách nakladatelství Monopol na Karlově náměstí na čtyřicet obrazů, akvarelů a pastelů. O dva roky později mu známý fotograf Zikmund Reach uspořádal výstavu ve svém antikvariátu ve Skořepce. Jeho první poválečnou výstavu Robertu Guttmannovi uspořádalo Židovské muzeum v Praze v roce 1966.

Biografie

1880 20. dubna narozen v Sušici

1895 Rodina se stěhuje do Prahy. Na otcovo přání navštěvuje obchodní školu. Chce se stát kantorem v synagoze. Aktivně sportuje

1896 Čte "Židovský stát" Theodora Herzla. Zúčastňuje se přednášek ve spolku Makkabi. Navštěvuje malířskou školu Aloise Kirniga

1897 Vydává se na pěší pouť na I. sionistický kongres v Basileji, cestu hradí prodejem pohlednic s vlastními kresbami a karikaturami

1899 Účastní se založení české pobočky organizace "Sion"
Navštěvuje III. sionistický kongres v Basileji.

1900 Účast na IV. sionistickém kongresu v Londýně

1903 Účast na VI. sionistickém kongresu v Basileji

1907 Účast na VIII. sionistickém kongresu a Mírové konferenci v Haagu

1909 Účast na IX. sionistickém kongresu v Hamburku. V následujících letech navštívil všechny další sionistické kongresy až do roku 1925

1918 - 1938 Dvě desetiletí se věnuje malířství jako svému hlavnímu poslání a zdroji obživy. Pěšky cestuje do Holandska, Francie, Rakouska, na Slovensko a Podkarpatskou Rus

1928 První souborná výstava v nakladatelství Monopol v Praze na Karlově náměstí

1930 Ke svým 50. narozeninám pořádá výstavu v antikvariátu Zikmunda Reacha ve Skořepce č. 9 na Starém Městě v Praze

1939 - 1941 Většinu času tráví uzavřen ve svém podkrovním bytě a maluje své poslední obrazy

1941 16. října je zařazen do prvního deportačního transportu A z Prahy do Lodže

1942 14. března umírá hlady v lodžském ghettu.

Kurátor výstavy: PhDr. Arno Pařík, pr@jewishmuseum.cz, tel. 222 749 211

Rozhovory s kurátorem, foto termín: 6. listopadu 2019 od 16 do 17 hod v prostoru výstavy

Vernisáž výstavy: 6. listopadu 2019 od 17 hod

Fotografie k výstavě s popiskami:

<https://drive.google.com/open?id=1rG8A1d81E5I5zpzeuT1nPXttWeLLRCYI>

Židovské muzeum v Praze – Galerie Roberta Guttmanna, U Staré školy 3, Praha 1

Otevřeno denně kromě sobot a dalších židovských svátků, v zimním čase 9–16.30, v letním čase 9–18

Vstupné: základní 50 Kč, snížené 30 Kč, děti do 6 let zdarma

www.jewishmuseum.cz

